

Izobraževalni program

**GLASBENA
PRIPRAVNICA**

NACIONALNA KOMISIJA ZA VSEBINSKO PRENOVO GLASBENEGA ŠOLSTVA

UČNI NAČRT JE PRIPRAVILA PODROČNA KOMISIJA V SESTAVI:

Marija Gregorc, Glasbena šola Ljubljana Moste-Polje,
dr. Barbara Sicherl - Kafol, Pedagoška fakulteta, Ljubljana,
Anton Gorjanc, Srednja glasbena in baletna šola Maribor,
Marija Okoliš, Glasbena šola Ljubljana Moste-Polje,
Irena Rigo, Srednja glasbena in baletna šola Maribor,

na podlagi osnutka učnega načrta za Nauk o glasbi, ki ga je pripravila razširjena predmetna skupina v sestavi:

mag. Majda Zaveršnik Puc, Glasbena šola Fran Korun Koželjski, Velenje,
Kristina Babič, Center za glasbeno vzgojo Koper,
Marija Feguš Friedl, Srednja glasbena in baletna šola Maribor,
Polona Kovač, Glasbena šola Hrastnik,
Dolores Šturman, Glasbena šola Sežana,
Mojca Tratar, Glasbena šola Vič-Rudnik, Ljubljana,
dr. Breda Oblak, Akademija za glasbo Ljubljana.

A. SPLOŠNI DEL:

Ime programa:

GLASBENA PRIPRAVNICA

Cilji vzgoje in izobraževanja:

- odkrivanje in razvijanje glasbene nadarjenosti,
- omogočanje umetniškega doživljanja in izražanja,
- omogočanje osebnostnega razvoja učencev v skladu z njihovimi sposobnostmi in zakonitostmi razvoja,
- vzgajanje za obče kulturne in civilizacijske vrednote, ki izvirajo iz evropske tradicije,
- vzgajanje za medsebojno strpnost, spoštovanje drugačnosti in sodelovanje z drugimi.

Trajanje izobraževanja:

Program glasbene pripravnice traja 1 leto.

Obvezni načini preverjanja in ocenjevanja znanja:

V glasbeni pripravnici se znanje učencev ocenjuje opisno.

Učitelj sprotno spremlja glasbeni razvoj otrok skozi glasbene dejavnosti izvajanja, poslušanja in ustvarjanja ter dosežke glasbenih sposobnosti, spretnosti in znanj sprotno evidentira in vrednoti. Ob zaključku pouka v šolskem letu oblikuje končno opisno oceno v skladu s cilji glasbene pripravnice in s Pravilnikom o preverjanju in ocenjevanju znanja ter napredovanju učencev. Opisna ocena vključuje napotke, ki otroka usmerjajo k najprimernejšemu inštrumentu za nadaljnje glasbeno izobraževanje.

Pogoji za vključitev:

Starost učencev je 6 let (učenec 1. razreda osnovne šole).

Razvrščanje otrok v program glasbene pripravnice poteka brez predhodnega preizkusa razvitosti glasbenih sposobnosti. V glasbeno pripravnico se lahko vključijo tudi tisti učenci, ki pred tem niso obiskovali predšolske glasbene vzgoje.

Pogoji za napredovanje in dokončanje izobraževanja:

Učenci se po zaključku programa glasbena pripravnica vključijo v program glasba na podlagi opravljenega sprejemnega preizkusa.

B. POSEBNI DEL:

Predmetnik

	Predmeti	stopnja - PRIPRAVNICA		OPOMBA
1	Glasbena pripravnica	Ure pouka tedensko	1,33	starost učencev: 6. let oz.1.razred OŠ

1. OPREDELITEV PREDMETA

Pomen pripravnice je v tem, da šestletnemu otroku (učencu 1. razreda osnovne šole) omogoča intenzivnejši in bolj sistematičen pristop do glasbene vzgoje. Otrok skozi igro razvija glasbene sposobnosti in usvaja osnovne informacije, zaradi katerih se laže odloča za vpis k instrumentalnemu pouku. Pouk glasbene pripravnice nudi otroku glasbeno in širšo estetsko vzgojo. Otrok oblikuje skozi glasbeno literaturo in različne glasbene aktivnosti, ki zaradi svoje kompleksnosti omogočajo povezavo s področji zunaj glasbe, odnos do glasbe in umetnosti sploh.

2. SPLOŠNI CILJI PREDMETA

UČENCI:

- razvijejo pozitiven odnos do umetniškega izražanja,
- postajajo vsestransko glasbeno dejavni,
- razvijajo elementarni glasbeni posluš (ritemični in melodični),
- se glasbeno ustvarjalno izražajo, pojejo in igrajo,
- razvijajo sposobnost doživljajskega in pozornega poslušanja glasbenih vsebin,
- sodelujejo v oblikah individualnega in skupinskega muziciranja,
- si razvijajo glasbeni okus,
- v skladu s svojimi možnostmi ustvarjajo glasbene in druge (likovne, besedne, gibno-plesne) vsebine,
- spoznavajo glasbila, nekatere pevske in instrumentalne sestave ter osnovne glasbene elemente,
- se orientirajo v likovnih zapisih glasbenih vsebin,
- spoznavajo temeljne glasbene pojme,
- se pripravljajo in navajajo na javno nastopanje.

3. OPERATIVNI CILJI PREDMETA - DEJAVNOSTI

Učenci:	
izvajajo;	Pojejo, oblikujejo pevsko izreko in dihanje, ritmično izrekajo, igrajo na glasbila, rajajo, izvajajo, slušno prepoznajo in likovno zapisujejo, nastopajo.
poslušajo;	Se navajajo k doživljajskemu in zbranemu poslušanju glasbe, spoznavajo glasbeno literaturo (otroške ljudske in umetne pesmi, skladbe za različne inštrumente, glasbene pravljice in drugo primerno glasbeno literaturo).
ustvarjajo;	Ustvarjajo pevske in instrumentalne izmišljarije, ob petju in poslušanju se ustvarjalno izražajo z gibno-plesnim, likovnim in besednim sporočanjem, eksperimentirajo z zvočnimi barvami.
spoznavajo.	Razlikujejo med ritmom in mero, usvajajo glasbene pojme, razvijajo likovne zapise glasbenih vsebin, spoznajo inštrumente, ki se jih lahko učijo na glasbeni šoli, ob pozornem poslušanju prepoznajo izvajalce in posamezne glasbene elemente.

4. OPERATIVNI CILJI PREDMETA - PREDLAGANE VSEBINE

IZVAJANJE

- pojejo enoglasne ljudske in umetne otroške pesmi,
- izrekajo otroška ritmična besedila in jih prepoznajo po ritmu,
- z otroškimi glasbili spremljajo petje in ritmična besedila,
- ob ritmični izreki igrajo ritem besedila,
- izvajajo krajše ritmične vsebine po likovnem zapisu,
- izvajajo vaje za pevsko izreko in dihanje,
- rajajo ob pesmih, ki združujejo petje in ples,
- razvijajo analitično zaznavo enostavnih ritmičnih vsebin (doba, prva podelitev in pavze),
- pojejo in slušno razlikujejo višje in nižje tone ter jih likovno zapisujejo (v okviru durovega heksakorda),
- izvajajo didaktične igre.

POSLUŠANJE

- poslušajo skladbe ali krajše odlomke skladb za različne vokalne, vokalno-instrumentalne in instrumentalne zasedbe,
- pozorno poslušajo skladbe in odlomke, ki poudarjajo obravnavane vsebine,
- pozorno poslušajo skladbe s poudarkom na ritmu (koračnice, plesi, uspavanke),
- poslušajo krajše skladbe, ki jih na svojih inštrumentih izvajajo učenci ali učitelji glasbene šole,
- poslušajo glasbene pravljice.

USTVARJANJE

- doživljajsko pojejo in igrajo,
- ustvarjalno spremljajo petje s toni in zvoki otroških glasbil,
- z zvoki in toni dopolnjujejo ritmične in melodične vsebine,
- na ritmična vprašanja se odzivajo z ritmičnimi odgovori,
- na melodična vprašanja se odzivajo z melodičnimi odgovori,
- ob petju in poslušanju se likovno izražajo z barvami, črtami in drugimi likovnimi prvinami,
- ustvarjajo lastne likovne zapise tonskih trajanj,
- lastne ritmične vsebine ustvarjajo v osnovnih taktovskih načinih,
- izmišljajo si melodije ali uglasbijo ritmična besedila,
- raziskujejo in kombinirajo zvoke glasbil in oblikujejo zvočne slike,
- v svojem okolju iščejo improvizirana glasbila.

GLASBENA ZNANJA

- v pesmicah in ritmičnih besedilih razlikujejo med ritmom in mero,
- razlikujejo tonska trajanja in jih likovno zapišejo,
- razlikujejo tonske višine in jih likovno zapišejo,
- ločijo težke in lahke dobe,
- spoznajo oznake za dinamiko in tempo (tiho-glasno, naraščanje-pojemanje, počasi-hitro),
- spoznajo inštrumente, ki se jih lahko učijo na glasbeni šoli,
- spoznajo pojme dolg-kratek, visok-nizek, tiho-glasno, naraščanje-pojemanje, hitro-počasi, pohitevanje-zadrževanje,
- spoznajo izraze nastop-koncert, skladatelj-skladba, glasbenik, solist, orkester, dirigent, koračnica, uspavanka, ples, melodija, spremljava ter utrdijo vse pojme in izraze, navedene v učnem načrtu za predšolsko glasbeno vzgojo.

5. TEMELJNI STANDARDI ZNANJA OB ZAKLJUČKU GLASBENE PRIPRAVNICE

UČENCI:

- znajo zapeti, skladno s svojimi individualnimi sposobnostmi, 10 do 15 otroških pesmi,
- ob petju razvijajo osnovne elemente pevskega dihanja, čiste intonacije in dikcije,
- ob petju pesmi razvijajo elementarno tehniko igranja na otroških glasbilih,
- ustvarjajo glasbene in druge vsebine,
- pozorno poslušajo zvočne primere (vsaj 10),
- znajo do 10 ritmičnih besedil,
- spoznajo glasbene instrumente,
- razlikujejo pojme dolg-kratek, visok-nizek, tiho-glasno, naraščanje-pojemanje, hitro-počasi, pohitevanje-zadrževanje in poznajo izraze nastop-koncert, skladatelj-skladba, glasbenik, solist, orkester, dirigent, koračnica, uspavanka, ples, melodija, spremljava ter utrdijo vse pojme in izraze, navedene v učnem načrtu za predšolsko glasbeno vzgojo.

6. DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Pripravnica učence že pripravlja za vpis k instrumentu. Tako jih poleg razvijanja sposobnosti in znanj uvaja tudi v glasbeni zapis. Nekateri splošni cilji predmetov predšolske glasbene vzgoje in glasbene pripravnice se ponavljajo glede na pomembnost in možnost, da se učenci lahko vpišejo neposredno v pripravnico.

Vsaka glasbena ura naj bo oblikovana čim pestreje. Vsebuje naj čim več različnih dejavnosti, saj bodo otrokom prijetne le take ure, hkrati pa jim bomo omogočili vsestranski glasbeni razvoj. Učitelj mora vseskozi upoštevati didaktična načela ter uporabljati metode in oblike, ki ustrezajo zmožnostim učencev. Na podlagi ciljev izdelava letno pripravo na pouk, kar pomeni, da za vsako uro pouka izbere ustrezne glasbene dejavnosti in vsebine.

IZVAJANJE ima primarno vlogo in zajema pretežni del vsake glasbene ure. Obsega poustvarjanje umetniško vrednih glasbenih vsebin skozi oblike petja in igranja na otroških glasbilih.

PETJE je vezano na pesemsko gradivo, ki ga učitelj izbira glede na otrokovo razvojno stopnjo. Obseg pesmi je naveden v katalogu znanj. Učitelj naj upošteva predvsem glasovno razvitost skupine in posameznikov.

Cilj pevske vzgoje je vselej estetsko oblikovana pesem.

Z **ritmično izreko besedil** razvijamo občutek za ritem in metrum. Izbiramo krajša, enostavna ritmična besedila z dobo in njeno prvo poddelitvijo.

Likovni zapisi glasbenih vsebin uvajajo v notni zapis, s katerim se bo učenec seznanil v prvem razredu nauka o glasbi.

Za igranje na otroških glasbilih uporabljamo lastna glasbila, Orffova glasbila, kljunasto flavto in improvizirana glasbila, ki jih otroci izdelajo sami ali s pomočjo staršev oziroma jih zanje izdelava učitelj. Učenci ob igranju razvijajo občutljivost za zvočne barve in njihove kombinacije, sposobnost skupinskega muziciranja in psihomotoriko, ki jo zahteva igranje na glasbila.

Z glasbenodidaktičnimi igrami razvijamo izvajalske zmožnosti, melodični in ritmični poslušanje ter glasbeno pomnjenje. Ob igrah nava-

jamo otroka na prepoznavanje izraznih prvin in sredstev ter na njihovo poimenovanje. Glasbenodidaktične igre lahko povzamemo iz literature ali pa po njihovem vzorcu oblikujemo nove različice.

POSLUŠANJE glasbene literature navaja otroke na zbranost in pozornost, omogoča doživljanje in izražanje doživetij ter postopoma usmerja zaznavo značilnih izraznih prvin, izvajalskih sredstev in različnih sestavov. Izbiramo umetniško vredna vokalna, instrumentalna in vokalno-instrumentalna dela.

Z izbiro kakovostne glasbene literature ugodno vplivamo na oblikovanje glasbenega okusa. Pri izboru moramo še posebej upoštevati časovni obseg skladbe, ki naj bo v skladu z otrokovo zmožnostjo pozornosti.

V okviru poslušanja omogočamo otrokom stik z živo glasbo, kar pomeni, da jim igra ali poje učitelj sam ali povabljeni gost. Zelo pomembna je povezava z učitelji instrumentalnega pouka in njihovimi učenci. Povabimo jih, da otrokom v krajših delih posameznih učnih ur predstavijo glasbila, ki jih učijo na glasbeni šoli in zaigrajo nanje. Takšna povezava je pomembna za usmerjanje na instrumentalni pouk.

Poleg tega se poslužujemo tudi avdiosredstev s posnetki otrokom primernih skladb.

USTVARJANJE je tesno povezano z izvajanjem. Otroci si izmišljajo glasbene vsebine ob petju, igranju na otroška glasbila, obenem pa skozi lastno ustvarjalnost izražajo glasbena doživetja in zaznave prek gibno-plesnih, besednih in likovnih sporočil. Gibanje in ples uvajamo v primerih, ko glasbene vsebine spontano usmerjajo v tovrstno izražanje.

Učenci z likovnim sporočanjem ustvarjalno izražajo glasbena doživetja in predstave o glasbenih elementih. Z vizualizacijo tonskih trajanj in višin se orientirajo v likovnem zapisovanju glasbe, ki usmerja v notni zapis.

Glasbena znanja

Pri usvajanju glasbenih znanj izhajamo iz glasbenih dejavnosti izvajanja, poslušanja in ustvarjanja. Za poimenovanje glasbenih pojmov uporabljamo slovenske izraze.

7. IZVEDBENI STANDARDI

Oblike preverjanja in ocenjevanja

Razvrščanje otrok v program glasbene pripravnice poteka brez predhodnega preizkusa razvitosti glasbenih sposobnosti. V glasbeno pripravnico se lahko vključijo tudi tisti učenci, ki pred tem niso obiskovali predšolske glasbene vzgoje.

Učitelj sprotno spremlja glasbeni razvoj otrok skozi glasbene dejavnosti izvajanja, poslušanja in ustvarjanja. Dosežke glasbenih sposobnosti, spretnosti in znanj sprotno evidentira in vrednoti. Ob zaključku pouka v šolskem letu oblikuje končno opisno oceno učenčevega glasbenega razvoja. Opisne ocene oblikuje v skladu s cilji glasbene pripravnice in s Pravilnikom o preverjanju in ocenjevanju znanja ter napredovanju učencev. Opisna ocena naj vključuje napotke, ki otroka usmerjajo k najprimernejšemu inštrumentu za nadaljnje glasbeno izobraževanje.

Materialni pogoji

Pouk mora potekati v primerno velikem, zračnem in zvočno izoliranem prostoru. V učilnici morajo biti poleg standardne učne opreme tudi:

- klavir ali pianino ali električni klavir,
- Orffovi instrumenti,
- AV-sredstva,
- glasbena literatura (knjižna in zvočna).